

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

MAGYARORSZÁG „NAGY ÖREGEI”

244

CZÓBEL BÉLA

Lengyel István
Forrás: Népszavazás

1958. 9. 12.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Sz

He

Ta

92
Czobel Béla
"1958"

Czobel Béla kora ifjúságában kezdte nyugati vándoréletét, évtizedeken át élt és alkotott távol hazájától, ha gyakran hónapokat töltött is itthon. Hiteles, hű képet így csak az adhatna művészi és emberi magatartásának teljességéről, aki nemcsak idehaza találkozott vele szentendrei műtermében, vagy kertjében, hanem párizsi, berlini, amszterdami művészotthonában is, és a múzeumban, s magángyűjteményekben őrzött képein kívül ismeri valamennyi alkotását. Azokat is, amelyek elvesztek vagy amelyeket, mielőtt megszáradhattak volna, elvitték lakásáról a műkereskedők. A felszabadulásunkat követő évek gazdag természetét s természetesen az immár érdemes művésznünk 75. születésnapján, most a Nemzeti Szalonban megnyílt kiállításán bemutatott vásznait, a friss ihletű, bensőséges derűt tükröző olajfestményeket is, melyeknek jó része az idej nyár lázas alkotókedvének ajándéka.

Művészi jelentőségét, azonban, még teljes életműve ismeretében is csak úgy érthetjük meg, ha nyomon követjük festői pályafutását, egyénisége kialakulását.

A ritka szerencsés fiatal művészek közé tartoztam — idezi pályakezdése idejét —, akik előtt kitárult a világ, mert nem hiányzott zsebükből a pénz, ami mentesít a mindennapok gondjaitól. Családi hozzájárulással utazhattam Nagybányára, ahol Iványi Grünwald Béla volt az első mesterem. Nagyon jól tanított, ösztönzést adott a valőrök gondos megfigyelésére. Ha rajta múlik, egyenesen Párizsba utazom, München megkerülésével.

A fiatal művész rövidesen hátat fordított a müncheni Akadé-

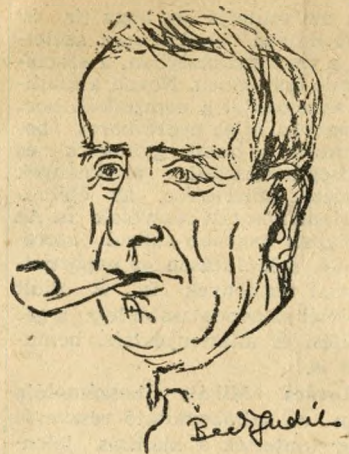
mianak. Párizsba utazott s a francia főváros állandó forrongásában alakult egyénisége. Münchenben gyarapított, akadémikus rajztudását még hasznosította a Julian-Akadémián is; tanára, Jean Paul Laurens, kitüntetésre ajánlotta természetű, konzervatíván részletezett rajzaiért. De már látta az impresszionisták új színhatású képeit, felismerte Cézanne minden igazi nagy francia művészt jellemző mérték- és

arányérzékét s rádöbben művészi kifejezőmódjának titkára: a végtelen egyszerűsége, mely a legkevesebb eszközt használ a legnagyobb, legmélyebb festői problémák megoldására.

— Magam is tisztábban kezdtem látni a színproblémákat, de nem követtem francia művésztársaimat. Magyar festő maradtam, aminthogy a hazai behatást sohasem vetkőzheti le művész, aki őszinte, igazi alkotó. A magyar íz, amit a zsűri képeimen jellegzetességként fedezett fel, mindjárt első jelentkezéseimkor hat képemet segítette be a „Vadák”-nak (Les Fauves) elkeresz-

telt-művészcsoporthoz kiállítására s hívta fel rám Matisse, Vries, Braque, Derain figyelmét. Mindannyian nagyhírű mesterek lettek a két világháború közötti időszakban. Az én képeimet is keresték, de hiába, elveszett valamennyi. Mégsem panaszkodhatom: Párizs művészkedvelő közönsége szeretetbe fogadott, a műkereskedők minden képemre számot tartottak, akárcsak később Berlinben.

Hat évig élt Czobel Béla a német fővárosban, a kubista és expresszionista áramlatok központjában, de ott is hű maradt önmagához: közönyös nyugalommal nézte a tülekedést maga körül.

(Beck Judit rajza)

Figyelte minden oldaláról a valóságot s festett tovább is a maga

mélyen lírikus színlátás-módján, a részletek hűségese megfigyelése mellett a kifejezés egyszerűségére törekedve. Ekkor még fontosabbnak tartotta a szerkezeti elem jelentőségét, mint a festői egyéniséget sugárzó tónusok gazdagságát s a fény és árnyék színébe olvadó letompitottságát, mely sajátosan jellemzi későbbi párizsi képeit: a *Dél-francia tájat*, *Ülő aktját*, *Olvasó nőjét*, *Múza és Műterem* című vásznait. Ezeket a fő műveit, mint későbbi kiemelkedő alkotásait a hazai talajból fakadó erős festőiesség jellemzi s bár színeit szemérmes költőiség halkítja le, képzelete az élet realitásából táplálkozik.

Új képei közt, a Nemzeti Szalon kiállításán, mosolyogva fogadja az elismerést, szerencsekívána-

tokat. S mikor felvetik előtte a 1926 — 8891 kérdést: miként sikerült rövid hónapok alatt ennyi újat, szépet alkotnia, minden szerénysége ellenére kicsit büszkén válaszol:

— Legalább annyit dolgozom, mint ötven év előtt, mert csak előre nézek. Nem érdekel, ami elmúlt, bízom benne, hogy még sok szép feladat áll előttem. Igyekezem hát behatolni mentől mélyebben a természetbe, mert csak ez a szemlélet gazdagíthatja a művészetet. A természet olyan lehetőségeket tartogat a jövő művésze számára, melyekről nem is tudhatunk. Mint ahogyan Rembrandt, majd az impresszionisták előtt is, egy eddig ismeretlen festői világ tárulkozott ki. Nagy veszély fenyegeti tehát azokat a mai festőket, akiknek a többsége — a velencei Biennale és a brüsszeli kiállítás tapasztalatai szerint — hátat fordított a természetnek. Az úgynevezett absztrakció nem a mondani, kifejezni való festői le- szűrése, hanem a természet el- árulása.

— Szeretném felhívni az illetékesek figyelmét — mondja hűcsü- üzenetül —, hogy fiatal festőink fejlődését nagyon segítené, ha megismerhetnék a mai francia festőművészet legjobb eredményeit is. Sok szempont megvilá- sodna előttük. Találjunk hát mó- dot rá, hogy kiállítsák Budapes- ten a francia modern festők mű- veit.

Lengyel István